

היכן הוזכר בש"ס המושג של פריחה באויר?

שבאותו יום שמעידים היו במקום אחר שלא ניתן להלך את המרחק ביום אחד, לא חיישינו לגמלא פרחא.
 ו: בגמ' בבבא בתרא דף כ'. - שעוף אינו ממעט בשיעור של חלון, כי עוף יפרח ואזיל.
 ז: בגמ' בנדרים דף נ"ד: - מוזכר כי המקיז דם לא יאכל עוף כי יפרח ליביה כצפרא.
 ח: בחולין דף נ"ג: - מוזכר כי המניח עופות בנהר ימפרחן וסלקן.
 ט: בגמ' בסוכה דף כ"ח. - על יונתן בן עוזיאל שבשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו מיד נשרף.
 י: בגמ' בבבא בתרא דף כ"א. - נזכר הלשון 'עורבא פרח', כמשל לעירוב ענין שלא באותו ענין.
 יא: במשנה בסוטה דף ל"א. - הוזכר על השומע 'מעוף הפורח' שאשתו נסתרה.
 תשובה מעניינת ענה אחד האברכים עם דברי הגמרא בעירובין דף מ"ג. לגבי איסור תחומין, שמוזכר שם אופן של קפיצה בשם, וכן הילוכו של אליהו הנביא ויוסף שידא, שזה למעלה מעשרה. אחד האברכים משיב את המשנה בשבועות דף כ"ט. - על הנשבע שלא ראיתי גמל פורח, והגר"ח השיב, כי אדרבה, זהו אופן שאין פריחה באויר.
 בסיום הרשימה, הוסיף הגר"ח בדרך צחות שבגמרא בכתובות דף ס"ב. נזכר גם ענין של 'ארחי פרחי'. [קובץ גליונות]

בעי רב חנניא יש תחומין למעלה מעשרה או אין תחומין למעלה מעשרה עמוד גבוה עשרה ורחב ארבעה לא תיבעי לך דארעא סמיכתא היא כי תיבעי לך בעמוד גבוה עשרה ואינו רחב ארבעה אי נמי דקאזיל בקפיצה. [מ"ג].
 במבחן שערך הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א בחורף האחרון לאברכים שלומדים בכולל ששם דגש על ידיעת כל הש"ס, שאל כמה שאלות שתשובותיהם נאספו מכל הש"ס כולו. אחת השאלות - שהתשובה אליה כוללת ידיעות באינספור מקומות בש"ס היתה - באלו מקומות בש"ס הוזכר המושג של פריחה באויר?
 והנה התשובה המפורטת:
 א: בגמרא בחגיגה דף י'. - 'היתר נדרים פורחין באויר'.
 ב: בגמרא בעבודה זרה דף י"ח. - לגבי שריפת רבי חנינא בן תרדיון עם ס"ת, 'גוילין נשרפין ואותיות פורחות'.
 ג: במשנה בכתובות דף ק"ט: - לגבי מי שאבדה לו דרך לשדהו בין שדותיו של חבירו, שאינו רשאי לעבור דרך שדותיו של חבירו, אלא יקנה דרך או שיפרח באויר.
 ד: בגמרא ביבמות דף קט"ז. - לגבי גט שכתוב בו שם של אדם שהעידו עליו שבאותו יום היה במקום אחר, חיישינן דלמא בגמלא פרחא אזיל.
 ה: בגמרא במכות דף ה'. - לגבי עדים זוממים שמעידים אליהם

לאיזו קיר אין זכות דיבור בהנהגת הדור?

זכות הדיבור?
 והסביר בשם מרן הגר"ח סולובייצ'יק זצוק"ל שיש הבדל בין אזור גליל שמכיר את נמיכות קומתו, לבין 'איזובי קיר', שמרגישים תחושת גובה, בגלל שהם נתלים על קיר גבוה. כשהכוונה היא לאלו שהיו מקורבים אל גדולי הדור הקודם - ומדמיינים שיש להם זכות דיבור בהנהגת הדור, לפי מה שהם חושבים שהם 'מבינים'.
 נתאר לעצמינו גוש איזוב שנוצר מטחב ורטיבות בענף עץ עבות בראשו של עץ דקל רב מימדים - הוא מרגיש חלק בלתי נפרד מהצמרת...
 עד כדי כך שלפעמים איזובי קיר עלולים להתבלבל ולדמיין שהם מסוגלים אפילו להתחרות עם הגובה של הארזים...
 אבל אינם מבינים את ההיקף והגודל האמתי של ארזים שצמחו במשך שנים רבות מהקרקע - לעומת האזובים, שגובהם הוא רק תוצאה מכך שנתלים בגדול מהם. [מתוך האור]

והרוצה לידע כמה גובהו של דקל? מודד קומתו וצלו וצל קומתו, וידע כמה גובהו של דקל. [מג:]
הבן איש חי מסביר שהגמרא לא באה רק ללמד אותנו שיטות מדידה של דקלים, ע"י חישוב ההפרש בין הגובה לצל. אלא הדקל מרמז ל'צדיק כתמר יפרח', אדם שבא לאמוד את גדלותם של צדיקים, לא ינסה להמעיט מערכם ע"י השוואה לצדיקי הדורות הקודמים.
 אלא ימדוד את גדלותם והשפעתם הטובה, ביחס אליו - למיעוט ערכו, עד כמה קומתו והשפעתו נמוכה, וכמה הם גדולים ביחס אליו.
 הגאון רבי אברהם צבי טויב שליט"א מביא על כך דברים נוקבים בשם הגאון רבי שלום שדרון זצוק"ל על הגמרא במו"ק [כ"ה]: 'אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר'.
 ולכאורה מה אכפת לנו מה יאמרו איזובי הקיר? ומי נתן להם את

להמתין למשיח - כמו הדריכות לתוצאות הבדיקה

אתמול?
 כשנשאל מרן הגר"ח סולובייצ'יק זצוק"ל על כך השיב שחייבים להאמין בכל י"ג העיקרים ככתבם, ללא פיקפוק! את הקושיה מהגמרא נוכל לשאול אליהו הנביא לכשיבוא, והוא יתרץ קושיות ואבעיות.
 אמנם מפורסם בשם הגאון רבי ישראל אליהו ווינטרוב זצוק"ל, שאין סתירה בין דברי הגמרא הללו לעיקרי האמונה. והפירוש של 'אחכה לו בכל יום שיבוא' - אין הכוונה שיכול לבוא בכל יום, שהרי אם לא קדמו אליהו או ביום שבת-קדש לא יבוא. אלא הכוונה היא שנחכה לו בכל יום! וכאילו נכתב "אחכה לו בכל יום - שיבוא".
 [א"ה אפשר להבין דבריו באמצעות ההמחשה שנתן הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל על הציפיה לביאת הגואל - וסיפר שבתקופה

דאמר קרא - הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו', והא לא אתא אליהו מאתמול, אי הכי בחול כל יומא ויומא נמי לישתרי - דהא לא אתא אליהו מאתמול? אלא אמרינן לבית דין הגדול אתא, הכא נמי לימא לבית דין הגדול אתא? כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח. [מ"ג:]
 לכאורה נראה שיש סתירה בין דברי הגמרא - שאליהו לא יכול לבוא בע"ש, לבין אחד מעיקרי האמונה "אחכה לו בכל יום שיבוא".
 ובפרט בדורינו בעידן התקשורת המודרנית, שלא יתכן שיבוא אליהו לירושלים מבלי שיוודע הדבר מיד בכל העולם, האם יש חיוב להאמין שהיום יבוא משיח, על אף שלא שמענו שאליהו בא

בה השתוללה המגיפה של 'שיתוק ילדים' היי כל ילד שהופיעו אצלו תסמינים, מיד הזעיקו רופא לבדוק אותו. כל רגע היה חשוב, ומיד ששלחו משהו לקורא לרופא כבר המתינו ליד הדלת בדריכות לראות אם הרופא כבר בא - כך צריכה להיראות ההמתנה לביאת המשיח! ונפייז ניתן להסביר שכאשר אדם מצפה לדבר שחשוב לו מאוד מאוד, הרי הוא ממתין בדריכות גם בשלב שבו עדיין לא שייך שמבוקשו יתמלא]

מוסיף הגאון **רבי יצחק פנחס גולדווסר** שליטי"א שאין מי שיתקע את ראשו במחלוקת בין גדולי עולם - ובמיוחד שכידוע בשם הגר"ח"ס זצוק"ל שכל טעות בייג עיקרים נחשבת לאפיקורסות. עייכ עדיף להאמין גם בזמננו - שהמשיח יכול לבוא היום, אף שלא שמענו שאתמול בא אליהו - כדברי הגרי"ז. וכאשר יבוא אליהו נשאל אותו האם היינו חייבים להאמין שיבוא המשיח גם ביום בו לא נודע שביום שלפניו אליהו הגיע. [תפוחי זהב]

העייון לא על חשבון ההספק

כי אתא לקמיה דרב פפא א"ל אי דייקנין כולא האי לא האי תנינן. [מ"ח.]

בדברי הדרכה שמסר **מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל** לבני ישיבה - כתב על המעשה עם ר' יוחנן [בב"מ פ"ד] שדרך לימודו עם ר"ל היתה שר"ל היה מקשה לו כ"ד קושיות - אצל בני ישיבה בדורינו ניתן לקיים זאת בלימוד התורה בעיון. שמתעכבים בלשון המשא ומתן של הסוגיה - אם מרגישים שהעניין עדיין אינו מבורר כראוי, שוקדים ומבררים באופן ברור ומסודר, בעיון ובהתבוננות, מה אינו מבואר? ולמה הוא אינו מבואר?

לאחר מכן פותחים את דברי הראשונים באותו עניין, וכשידייק היטב בלשונם - סביר להניח שהעניין יתבהר! אבל חשוב מאוד לדעת - שאם בכל זאת לא נתברר הנושא כל צרכו, צריך לחתוך את העניין ולקבוע מסמרות - מה כבר התברר בסוגיה? ומה לא ברור? ומה הם הצדדים האפשריים להסביר אותם? ואחר כך להמשיך בלימוד הגמרא בלי להתעכב יותר! מפני שלא כדאי שהעיון יבוא על חשבון ההספק, הראיה לכך היא מדברי ר' פפא, שאמר 'אי דייקנין כולא האי לא הוי תנינן', וברש"י משמע שאפילו כאשר השאלות מצוינות, לא מתעכבים עליהם ליישבם. [אמרי דעת]

ירידה ממעלה רוחניות נחשבת כמיתה

ר' יוסי אומר אף בזמן שמוצא ללמוד נמי יטמא לפי שאין מן הכל זוכה אדם ללמוד. [מז.]

ברש"י פירש - אין אדם זוכה ללמוד מכל מלמדיו, יש רב שמשנתו סדורה בפיו ושונה לתלמידיו דרך קצרה. ויש לדון האם התירו לו רק במקרה שאם לא יצא לחו"ל לא ילמד כלל, או אפילו בשביל תוספת ועליה בלימוד גם התירו לו? הנה מי שנתחייב גלות, נפסק שמגלים רבו עימו, שנאמר וחי עבד ליה מידי דתהוי ליה חיותא [מכות י.]. וביאר הרמב"ם [פ"ז מהל' רוצח ה"א] משום דחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה חשובים.

הקשה הגאון **רבי ברוך דוב פוברסקי** שליטי"א שמשמע שמדובר בתלמיד שכבר יודע ללמוד - אי"כ מדוע מטריחים את רבו? שילמד לבד! וכך לא יחשב כמת. ותירץ שרואים מכאן שבמדרגות רוחניות ובמעלות התורה - כל מעלה ומעלה נחשבת כחיים אחרים ועולם שונה לחלוטין! ממילא תלמיד שיש לו צורך או תוספת מעלה בלימוד מפי רבו, אם לא נאפשר לו את זאת הרי זה כמו שניטלו חייו, ונאמר וחי. ונפייז? הסביר את מה שנאמר בפיוט הסליחות [ליום ה' של עשיית] - "רחש מליץ בקחתו משלחת, יחידך פדעהו מרדת שחת".

שהמלאך - המליץ, התפלל על יצחק שיצילהו מרדת שחת, ושמע הקב"ה את תפלתו, והלשון תמוה וכי אם יצחק היה נעקד על המזבח היה נחשב אצלו "רדת שחת" ח"ו? הלא היה נעשה בזה לקודש קדשים לאין תכלית! אלא הביאור בזה הוא - שאמנם ודאי דענין העקידה של יצחק הוא דבר גדול עד מאד, אבל עכ"ז, אם ישאר יצחק חי בעולם ויוכל להמשיך ללמוד תורה ולקיים מצוות ולהתעלות כסדר ברוחניות, כל מעלת העקידה אינה שוה לרגע של המשך חיים של תורה בעולם הזה. ומפני שברוחניות ההפרש בין מעלה למעלה נחשבת כמיתה כמבואר, הרי מעשה העקידה חשובה עבורו כ"רדת שחת"! יש בנותן ענין להביא מה שביאר הגאון **רבי חיים סרנא** זצוק"ל מדוע בכל מקום שגלו שכינה עימהם? כיוון שאמנם מפני חטאינו נתחייבנו לגלות מארצינו, אבל עמ"י לא נתחייב מיתה, וא"כ בלי האור של ה' אורי וישעי - היינו מגיעים למצב של 'במחשכים הושיבני כמתי עולם'. משום כך גלתה שכינה עמהם - כדי להחיותם בטל תחיה ע"י שיאירו עיניהם בתורה ובאמונה וכמו שדוד המלך נשען על בטחונו כה' - כך גם אנו במחשכנו צריכים להשען על אבינו שבשמים, שיאיר לנו את דרכינו ויושיענו תשועת עולמים.

לא מביטים סתם בלא חשבון!

תניא א"ר יהודה מעשה ברבי טרפון שהיה מהלך בדרך וחשכה לו ולן חוץ לעיר לשחרית מצאוהו רועי בקר אמרו לו רבי הרי העיר לפניך הכנס נכנס וישב בבית המדרש ודרש כל היום כולו. [מ"ה.]

צריך להבין איך לא ראה ר' טרפון את העיר שהיתה במרחק אלפיים אמה? הנה ביומא הגמרא מביאה את המעשה של הלל - שעלה על גג בית המדרש ביום השלג, וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון, עד שקפא שם. כשעלה עמוד השחר, אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי, בכל יום הבית מאיר והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג.

ויש לתמוה למה שמעיה היה צריך לשאול את אבטליון 'מדוע לא האיר היום?' האם לא היה יכול לישא עיניו אל הארובה ולראות בעצמו את הסיבה לכך?

מתרץ הגאון **רבי עזרא ברזל** זצוק"ל שדרכם של של גדולי

האומה, היתה שלא להביט אל מחוץ לדל"ת אמותיהם. היתה זו הנהגה טבעית ופשוטה, ולכן בכל דבר מיוחד שהצריך הבטה והסתכלות, צריכים היו לישא את עיניהם. כך גם מסביר **הסבא מקעלם** זצוק"ל את מה שנאמר בעקידת יצחק [בראשית כ"ב ד'] 'וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק'.

מדוע צריכים 'לישא את העיניים' להביט אל המקום ההוא? אלא שמסתבר שאברהם לא הביט מחוץ לדל"ת אמותיו, ורק מפני שרצה להסתכל במקום ההוא, נאלץ לשאת את עיניו.

[קול ברמה]

וכעין זה אומרים בעלי המוסר על דבריו של משה רע"ה, כשעמד מול הסנה הבווער באש - 'אסרה נא ואראה', לא מביטים סתם בלא חשבון!

ניתן לפנות: peninim88@gmail.com
הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים